

POSTANOWIENIE

Dnia 29 sierpnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Michał Laskowski

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 29 sierpnia 2019 r.

sprawy **J. L.** ,

skazanego z art. 212 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w L. z dnia 5 lutego 2019 r., sygn. XI Ka (...),

zmieniającego wyrok **Sądu Rejonowego w B.** z dnia 3 lipca 2018 r., sygn. II K (...),

1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną,
2. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego obciążyć skazanego,
3. zasądzić od skazanego na rzecz oskarżycielki prywatnej **J. M.** (wcześniej **B.**) kwotę 720 zł z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

J. L. wyrokiem Sądu Rejonowego w B. z dnia 3 lipca 2018 r. w sprawie o sygn. akt II K (...) został uznany winnym tego, że w dniu 9 grudnia 2016 r. w B. działając w krótkich odstępach czasu i w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, wiedząc że J. B. ubiega się o przyjęcie do służby w Policji, wysłał na elektroniczne skrzynki pocztowe Biura Spraw Wewnętrznych Komendy Głównej Policji oraz Centralnego Biura Śledczego Policji donosy zawierające nieprawdziwe zarzuty

dotyczące J. B. , a polegające na twierdzeniu, że wymieniona uchyla się od zapłaty na jego rzecz kwoty sześciu tysięcy złotych za korepetycje z języka angielskiego, wyłudza zasiłki z opieki społecznej oraz prowadzi niezarejestrowaną działalność gospodarczą związaną z prowadzeniem księgowości i z tego tytułu nie odprowadza podatku, co mogło narazić ją na utratę zaufania potrzebnego do skutecznego ubiegania się o pełnienie służby w Policji, tj. czynu wyczerpującego dyspozycję art. 212 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

Na podstawie art. 212 § 1 k.k. Sąd Rejonowy skazał go za to na karę grzywny w wysokości 50 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 20 zł. Na mocy art. 46 § 1 k.k. orzekł obowiązek zadośćuczynienia poprzez zapłatę przez J. L. na rzecz J. B. kwoty 2.000 zł, a także zasądził od niego na rzecz oskarżycielki posiłkowej kwotę 150 zł tytułem częściowego zwrotu wydatków.

Jednocześnie, Sąd I instancji uniewinnił J. L. od popełnienia czynu zarzucanego mu w pkt II prywatnego aktu oskarżenia.

Orzeczenie to zaskarżyli w drodze apelacji pełnomocnik oskarżycielki prywatnej, obrońca oskarżonego oraz oskarżony osobiście.

Pełnomocnik oskarżycielki prywatnej zarzucił wyrokowi rażącą niewspółmierność środka kompensacyjnego w stosunku do dolegliwości wywołanych zniesławieniem, a także niesłuszne uniewinnienie Jakuba Lewczuka od drugiego z postawionych mu zarzutów na skutek oceny materiału dowodowego niezachowującej standardów przewidzianych w art. 7 k.p.k., a co za tym idzie poczynienia błędnych ustaleń faktycznych. Wniósł przy tym o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez podwyższenie wysokości obowiązku zadośćuczynienia do wysokości 5 000 zł, oraz, w zakresie czynu z pkt. II aktu oskarżenia, o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w B..

Pełnomocnik oskarżonego oparł złożony przez siebie środek odwoławczy na zarzutach dowolnej, jednostronnej i wybiórczej oceny materiału dowodowego, jak również poczynienia przez Sąd *meriti* błędnych ustaleń faktycznych. W razie nieuwzględnienia prezentowanej w apelacji argumentacji, zarzucił również naruszenie prawa materialnego, polegające na uznaniu, iż czyn oskarżonego

wypełnia znamiona przestępstwa z art. 212 k.k. – ponieważ nie został popełniony w celu zniesławienia, lecz stanowił realizację prawa do krytyki. Na tej podstawie obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie J. L. od zarzuconego mu w pkt I aktu oskarżenia czynu, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

W złożonej przez siebie osobistej apelacji, J. L. zaskarżył wyrok Sądu Rejonowego co do wszystkich rozstrzygnięć związanych z przypisaniem mu winy za czyn opisany w punkcie I aktu oskarżenia i wniósł o uniewinnienie go od tego czynu, ewentualnie o uchylenie wyroku w tym zakresie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. Nie formułując konkretnych zarzutów, oskarżony w złożonym środku odwoławczym wskazał na szereg nieprawidłowości z zakresu prawa materialnego, oceny dowodów, ustaleń faktycznych i orzeczenia o karze oraz środku kompensacyjnym.

Po rozpatrzeniu wniesionych środków odwoławczych od wyroku Sądu Rejonowego w B. Sąd Okręgowy w L., wyrokiem z dnia 5 lutego w sprawie o sygn. akt XI Ka (...), zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że wyeliminował z opisu czynu I, przypisanego oskarżonemu, słowo „wyłudza”, a w to miejsce przyjął zwrot „oszukiwała państwo naciągając je na zasiłki socjalne”, w pozostałej zaś części zaskarżony wyrok utrzymał w mocy, odpowiednio orzekając o kosztach postępowania.

Z rozstrzygnięciem tym nie zgodził się oskarżony, w imieniu którego obrońca wywiódł kasację od Wyroku Sądu Okręgowego w L.. Zarzucił w niej rażące naruszenie prawa, wpływające w sposób istotny na treść orzeczenia i skutkujące wystąpieniem bezwzględnej przyczyny odwoławczej, a mianowicie: art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k., poprzez nieuchylenie wyroku Sądu I instancji i nieumorzenie postępowania w zakresie czynu opisanego w punkcie I wyroku, a tym samym utrzymanie w mocy skazania J. L. z art. 212 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., pomimo tego, iż:

- przypisane oskarżonemu zachowanie należy traktować jako wypełniające znamiona czynu z art. 234 k.k. – ścigane z oskarżenia publicznego,

- pomiędzy zakresami znamion wskazanych przestępstw zachodzi stosunek wykluczania, a przepisem pochłoniętym jest art. 212 § 1 k.k., co oznacza, że w sprawie brak jest skargi uprawnionego oskarżyciela, a zatem występuje w niej bezwzględna przyczyna odwoławcza, która winna zostać uwzględniona przez sąd odwoławczy z urzędu, niezależnie od granic środka zaskarżenia, podniesionych zarzutów i wpływu tych uchybień na treść orzeczenia.

Skarżący wniósł przy tym o uchylenie wyroku w zaskarżonej części - skazującej J. L. i umorzenie postępowania w tym zakresie, jak również o wstrzymanie wykonania zaskarżonego orzeczenia.

W odpowiedzi na kasację pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej wniosła o oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnej, nieuwzględnienie wniosku o wstrzymanie wykonania zaskarżonego wyroku oraz zasądzenie od skazanego na rzecz oskarżycielki prywatnej kosztów postępowania przed Sądem Najwyższym, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg. norm przypisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, dlatego przepisy przewidują ograniczenia dopuszczalności jej wniesienia. Art. 523 § 2 k.p.k. stanowi, że kasację na korzyść można wnieść jedynie w razie skazania oskarżonego za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania. *A contrario*, należy wywieść wniosek, iż niedopuszczalna jest kasacja od wyroku skazującego na inną karę niż bezwzględnego pozbawienia wolności, a więc na karę grzywny, karę ograniczenia wolności albo karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, albo w razie odstąpienia od wymierzenia kary, jak również w razie umorzenia lub warunkowego umorzenia postępowania. Wyjątkiem jest sytuacja, gdy strona podniesie zarzut zaistnienia bezwzględnej przesłanki odwoławczej lub kiedy skarżącym jest Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny albo Rzecznik Praw Obywatelskich (art. 523 § 4 k.p.k.).

W niniejszej sprawie autor kasacji sformułował zarzut naruszenia art. 17 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 439 § pkt 9 k.p.k., w związku z tym, że Sąd odwoławczy nie uchylił wyroku Sądu I instancji i nie umorzył postępowania w sprawie J. L. w zakresie czynu opisanego w I punkcie wyroku, mimo braku skargi uprawnionego

oskarżyciela. Skarżący twierdzi bowiem, że czyn przypisany skazanemu w istocie nie wypełnia znamion przestępstwa zniewagi, lecz ściganego z oskarżenia publicznego czynu z art. 234 k.k. – tj. składania fałszywych oskarżeń. Ponieważ zaś postępowanie toczyło się w trybie prywatnoscargowym – zainicjowane skargą pokrzywdzonej J. B. - doszło do uchybienia fundamentalnych reguł procesowych, a w konsekwencji ziszczenia bezwzględnej przesłanki odwoławczej w postaci braku skargi uprawnionego podmiotu – w tym przypadku oskarżyciela publicznego. Stanowisko autora kasacji jest błędne w stopniu nie budzącym wątpliwości.

Ustalony przez Sąd *meriti*, a wnikliwie skontrolowany na skutek wniesionych apelacji przez Sąd *ad quem*, stan faktyczny doprowadził obydwie Sądy do słusznego przekonania, że J. L. pomówił J. B., wysyłając na elektroniczną skrzynkę pocztową Biura Spraw Wewnętrznych Komendy Głównej Policji oraz Centralnego Biura Śledczego Policji informacje zawierające nieprawdziwe zarzuty, w celu zniesławienia jej i naruszenia na utratę zaufania przez ograny prowadzące postępowania rekrutacyjne. Treść nadanej wiadomości elektronicznej jednoznacznie wskazuje na intencje jej autora i w żadnej mierze nie sugeruje, iż J. L. zamierzał w ten sposób złożyć zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa.

Odnosząc się do znamion przestępstwa z art. 234 k.k. trzeba podkreślić, że aby doszło do ich wypełnienia, oskarżenie musi zostać dokonane przed organem powołanym do ścigania lub orzekania w sprawie, tj. przed prokuraturą, policją, żandarmerią wojskową, skarbowym organem dochodzeniowym lub oskarżycielskim albo przed sądem – w formie pisemnej lub ustnej. J. L. prowadził korespondencję z organami Policji, więc pozornie doszło do ziszczenia powyższego warunku. Nie podnosił jednak kwestii konieczności wszczęcia postępowania karnego przeciwko J. B., ale wyrażał oburzenie, iż ktoś taki jak ona może wstąpić w szeregi Policji. Wiadomość od J. L. nie wzbudziła w organach Policji zamiaru pociągnięcia pokrzywdzonej do odpowiedzialności karnej – co pośrednio również świadczy o tym, w jakim tonie sformułowana była treść listu skazanego. Jedyną reakcją adresata wiadomości był zmiana stosunku do J. B. i negatywna ocena jej kandydatury w postępowaniu rekrutacyjnym. W konsekwencji czynu J. L. doszło więc tylko do naruszenia dóbr pokrzywdzonej. Tymczasem przestępstwo z art. 234

k.p.k. godzi w prawidłowe funkcjonowanie organów ścigania i orzekania w sprawach o wymienione czyny karalne, które przez oskarżenie osoby niewinnej zostają wprowadzone w błąd (por. Andrzej Marek, komentarz do art. 234 k.k., Lex, pkt 1).

Formułując w swoich wiadomościach szereg, w większości nieprawdziwych, zarzutów wobec J. B., skazany miał oczywisty zamiar poniżenia jej i zdyskredytowania w opinii zawiadomionych organów, ale nie skierowania przeciwko niej postępowania karnego. Działanie J. L. wpisuje się całkowicie i wyłącznie w znamiona przestępstwa zniesławienia, które jest ścigane z oskarżenia prywatnego. Postępowanie w sprawie toczyło się więc w przewidzianym ustawą trybie i nie doszło do uchybień rangi bezwzględnej przesłanki odwoławczej.

Trudno się zresztą oprzeć wrażeniu, iż skarżący podniósł ów zarzut wyłącznie z chęci wzruszenia orzeczenia Sądu odwoławczego, które, wobec wspomnianych na wstępie ograniczeń natury procesowej, wynikających z treści rozstrzygnięcia o karze, w innym wypadku byłoby na tym etapie niezaskarżalne. Pośrednio na rzecz tej tezy przemawia fakt, że zarzutu stanowiącego podstawę niniejszej kasacji nie podniesiono w postępowaniu apelacyjnym – mimo że apelacje od wyroku Sądu Rejonowego – i to uzupełnione załącznikami – złożyli zarówno sam oskarżony, jak i jego obrońca.

Biorąc powyższe pod uwagę, należało orzec, jak w części dyspozytywnej orzeczenia.